

DIỄN ĐÀN

Số 40

Ngày 17/5/1993

NỘI DUNG

TIN TỨC 2

KINH TẾ - CHÍNH TRỊ

Tài liệu Nga về vấn đề tù binh Mỹ và lính Mỹ
mất tích ở Việt nam/Indochina Digest 6

Về sự phát triển lâu dài của Việt nam/
Le Monde Diplomatique 7

Quan điểm của châu Á về nhân quyền/FEER 9

Clinton chuyển hướng viện trợ cho nước ngoài/
Carol Giacomo 9

Việt nam — mục tiêu du lịch của người Pháp 10

DIỄN ĐÀN BẠN ĐỌC

Chủ thuyết/Nguyễn Hữu Chung 11

Về vấn đề cấm vận/N.T.H 13

VĂN HÓA - VĂN NGHỆ

Kể khai tử linh hồn/Trần Ngọc Tuấn 14

Thơ của T.H, T.N.T, Đỗ Quyên 15

Những ngày cuối cùng của Việt nam Cộng hoà/
Báo Người Việt 16

TƯ LIỆU

Vấn đề bảo hiểm y tế cho người nước ngoài/
Lương Văn Tích 15

Tin khẩn cấp cho những người kinh doanh
Việt nam/Lương Văn Tích 17

Cùng bạn đọc

Cách đây vừa đúng 3 năm, tháng 5/1990 Diễn Đàn ra số đầu tiên. Ngày ấy chúng tôi lui lui dân địa chỉ trong tòa soạn của một tờ tuần báo, cửa sổ đóng kín. Những người bạn Tiếp Khắc nói với chúng tôi về những ngày tháng hoạt động trong Hiến Chương của họ, về Samizdat... Chiều hôm sau, chúng họ đã phát số báo đó đến tay bạn đọc ở tất cả các cư xá công nhân tại Praha. Và rồi hội thảo, xuống đường... 3 năm, 40 số báo, chúng tôi đã đi một bước rất nhỏ trong những ngày tháng chuyển mình này của dân tộc nhưng đã đi một bước lớn trong nhìn nhận chính mình về những giá trị làm người, về tự do, về dân chủ, về cha anh và cuộc chiến của họ.

Có thể chúng ta có cái may mắn chỉ tháng hoặc đến với dân tộc này, đó là những ngày tháng hiếm hoi không tiếng súng, nên đủ bình tĩnh để nhận ra rằng không phải là chuyện tất nhiên khi Đoàn Việt Hoạt bị xử 20 năm tù cho quyền tự do ngôn luận, không phải là chuyện tất nhiên khi trẻ em không còn đến trường, và càng không có cuộc chiến tranh nào là tất nhiên... Cuối thế kỷ hai mươi chúng ta bỗng nhận ra Hồ Chí Minh đã quá 100 tuổi.

BBT

Tạp chí Diễn Đàn do nhóm sinh viên và nghiên cứu sinh Việt Nam tại Praha và Ostrava biên soạn và phát hành.

Chịu trách nhiệm:

Trần Hồng Hà, Lê Thanh Nhân, Nguyễn Quốc Vũ,
Phạm Hữu Uyển, C. D.

Mọi thư từ, bài vở xin gửi về địa chỉ:

Nguyễn Quốc Vũ, Sokolovská 33/240
186 00 Praha 8, Czech Republic

Fax. (42 2) 235 99 83

Tiền ủng hộ xin các bạn gửi vào konto Diễn Đàn (nếu bạn ở Tiệp):

(pán Lê Thanh Nhân)

Konto 377.04.45 - 018

České Statní Spořitelna, Naměstí Gorkého 25, Praha 1

hoặc (nếu bạn ở nước ngoài):

(Mr. Lê Thanh Nhân)

Konto 348 33 - 1010759 - 111

Komerční Banka, Na Příkopě 5, Praha 1

hoặc gửi chi phiếu cho Nguyễn Quốc Vũ (không đề Diễn Đàn)

TIN VIỆT NAM

NGOẠI TRƯỞNG ĐỨC ĐẾN VIỆT NAM

Bộ trưởng ngoại giao Đức Klaus Kinkel đã hội đàm với các nhà lãnh đạo Việt nam ở Hà Nội ngày 3 và 4.4.93. Kinkel hứa giúp Việt Nam trong việc Mỹ bỏ cấm vận và hứa ủng hộ Việt Nam trong ký kết hiệp định hợp tác với Cộng đồng Châu Âu (EC) và trả nợ cho Quỹ tiền tệ quốc tế (IMF). Trong cuộc viếng thăm, hai nước đã ký một hiệp định thúc đẩy và bảo vệ đầu tư.

Kinkel đã nêu lên vấn đề nhân quyền, và trao cho bộ trưởng ngoại giao Việt Nam bản danh sách các vụ án nhân quyền do tổ chức Ân Xá Quốc Tế soạn thảo. Kinkel cũng xin lỗi về những cuộc tấn công có tính chất phân biệt chủng tộc bởi những kẻ cực hữu Đức vào người công nhân Việt Nam.

(Indochina Digest 9.4.1993)

HỒI HƯƠNG CƯỜNG BỨC TIẾP TỤC

Ngày 7.4.93, Hồng Kông đã trả 57 thuyền nhân Việt Nam về Hà Nội trong chương trình hồi hương cưỡng bức những người không được xếp hạng tị nạn (chính trị) và không tự nguyện trở về Việt Nam. Từ năm 1991 đến nay, 513 người đã bị Hồng Kông cưỡng bức trả về Việt Nam.

(Indochina Digest 9.4.1993)

TỰ THIÊU ĐỂ PHẢN ĐỐI CHÍNH SÁCH HÀ NỘI

Ngày 6.4.93, một Phật Tử người Việt sống ở Mỹ, ông Phan Gia Bình 44 tuổi, đã tự thiêu tại tiểu bang Connecticut. Trong bức thư gửi chính quyền địa phương ông viết rằng ông tự thiêu là "để cực lực phản đối chính sách của chính phủ Cộng Sản Hà Nội chủ tâm tiêu diệt Tôn giáo và đàn áp nhân quyền ở Việt Nam."

Sự việc diễn ra ở đỉnh đồi thoáng đãng, một nơi trung tâm Phật giáo sắp được xây dựng.

Đây là việc làm có chuẩn bị trước với sự chứng kiến, chụp ảnh và quay video của những người bạn ông. Cảnh sát địa phương đang xem xét việc truy tố những người này vì không ngăn cản việc tự sát. Trong bức thư, ông Phan yêu cầu chính quyền dừng sử phạt những người bạn ông.

Tháng 6.1963, nhà sư Thích Quảng Đức đã tự thiêu để phản đối chính phủ Ngô Đình Diệm và hình ảnh đó đã phát đi trên toàn thế giới.

(Reuter 7.4.93)

ĐỖ NGỌC LONG ĐƯỢC TRẢ TỰ DO

Ngày 6.4.93, ông Đỗ Ngọc Long đã được thả ra

(AFP 30.3.93.)

sau 3 năm bị chính quyền Việt nam giam cầm không xử án, khi đó chỉ vì ông có quan hệ với nhà doanh nghiệp Mỹ Michael Morrow. Vụ án ông Long đã trở thành chủ đề đấu tranh mạnh mẽ của các nhóm nhân quyền quốc tế.

TRANH CHẤP Ở TRƯỜNG SA

Ngày 19.4, Hải quân Phillipin bắt giữ 3 ngư dân Trung quốc gần hòn đảo trong quần đảo Trường sa do lính Phillipin chiếm đóng.

Mới đây, Malaysia cảnh cáo Trung quốc đừng gây căng thẳng về Trường sa sau khi có tin Trung quốc đưa 3 tàu ngầm đến kiểm soát vùng tranh chấp trong quần đảo Trường sa. Phillipin đã bày tỏ mối lo ngại về chương trình hiện đại hoá quân sự của Trung quốc. Trung quốc thì khẳng khái nói rằng họ không có ý đồ quân sự đối với các nước láng giềng.

Trong khi phần lớn sự tranh chấp tập trung vào tiềm năng dầu lửa của quần đảo, một chuyên viên dầu lửa của East-West Center cho rằng tiềm năng này bị đánh giá quá cao. Ông nói rằng vùng tranh chấp nếu phát triển có thể cho 50 đến 100 ngàn thùng dầu mỗi ngày, nhưng đó "không phải là món hời mà mọi người săn lùng".

TIN VĂN KINH TẾ

- Danh bạ điện thoại VN: Ngày 24.3.1993, công ty Burch/Asia đã ký một hợp đồng làm ăn chung với Tổng giám đốc Bưu điện và viễn thông VN và hãng Thông tin số liệu VN để xuất bản cuốn sổ điện thoại chính thức của VN.

- Tranh chấp dầu khí Nga — Ukraina (Reuter 30.3.93): Ukraina đang có mâu thuẫn với tuyên bố của Nga về việc thừa kế cổ phần của Liên bang Soviet cũ trong hãng dầu Vietsovetpetro. Đây là công ty 50% của Liên xô và 50% của Việt nam. Một nhân viên ngoại giao Việt nam nói rằng VN đang giữ lại 40% lợi tức của cổ phần Liên xô cũ ở mỏ Bạch Hổ cho tới khi nào tranh chấp được dàn xếp xong.

- Hiệp ước vận hành mỏ dầu Đại Hùng đã được ký kết ngày 15.4 tại Hà Nội giữa các công ty BHP, Petronas, Vietsovetpetro, Total và Sumitomo. Tổng số đầu tư cho dự án là 1,5 tỷ USD. Người ta ước tính mỏ này có trữ lượng khoảng 800 triệu thùng.

LÒ PHẢN ỨNG HẠT NHÂN Ở VIỆT NAM

Việt Nam đang tìm sự đầu tư nước ngoài để nâng cấp lò phản ứng hạt nhân hiện có và xây dựng thêm hai lò mới, một cho phát điện và một để nghiên cứu. Lò hiện đang hoạt động ở Đà Lạt do người Mỹ xây dựng năm 1956, bị tháo dỡ năm 1975 và được trở lại hoạt động năm 1983 với sự giúp đỡ của Liên Xô và Hội năng lượng Nguyên tử quốc tế. Lò chủ yếu sản xuất đồng vị phóng xạ cho mục tiêu y tế. Năm 1991, Việt Nam đã phát hiện mỏ Uran chất lượng cao tại tỉnh Quảng Nam Đà Nẵng.

(Indochina Digest 9.4.1993)

QUAN HỆ HÀNG KHÔNG:

- Ngày 31.3, hãng hàng không Hà lan KLM Royal Dutch Airline bắt đầu chuyến bay Amsterdam — Tp Hồ Chí Minh với trạm nghỉ ở Kuala Lumpur.

- Hãng hàng không Úc Qantas, hiện thời đang bay thuê đến VN, từ tháng 10.93 sẽ bắt đầu dịch vụ bay hàng tuần đến tp Hồ Chí Minh.

- VN và Nhật bản dự định từ giữa năm 1994 sẽ thực hiện mỗi tuần 2 chuyến bay giữa hai nước.

- Năm ngoái hàng không Việt Nam chuyên chở 824.000 hành khách, tăng 73% so với năm 1991, trong số đó 369.000 là người nước ngoài. Hàng hóa chuyên chở tăng 64,5%. Hàng không làm ra được 9 triệu USD tiền dịch vụ và lệ phí, và đóng góp 16,7 triệu USD vào ngân sách nhà nước. (Thông Tấn Xả Việt Nam 4.4.93.)

(Indochina Digest 9.4)

HIỆP ƯỚC NGÂN HÀNG VN - MALAYSIA

Ngân hàng trung ương Malaysia (Bank Negara) và ngân hàng nhà nước Việt nam đã ký kết hiệp định thanh toán song phương. Theo hiệp định, mỗi ngân hàng sẽ trả cho các hãng xuất khẩu nước họ bằng tiền địa phương và đều đặn thanh toán với nhau khoản chênh lệch bằng dollar Mỹ. Hiệp định nhằm thúc đẩy buôn bán giữa hai nước.

(Indochina Digest 9.4)

HIỆP ƯỚC ĐẦU TƯ VỚI ĐÀI LOAN

Ngày 21.4.93 VN và Đài loan đã ký hiệp định bảo vệ đầu tư. Hiệp định bảo vệ quyền lợi của các nhà đầu tư Đài loan, tạo điều kiện cho họ có thể chuyển lợi nhuận về nước, đưa ra những cơ sở để giải quyết tranh chấp thương mại. Đài loan là nước đầu tư ở VN nhiều nhất, với các dự án trị giá 1,2 tỷ USD. Năm ngoái buôn bán giữa hai nước tăng 73%, lên 403 triệu USD.

(AFP 22.4.93)

ĐẦU TƯ NƯỚC NGOÀI Ở VIỆT NAM TĂNG:

Trong 3 tháng đầu năm 1993, có 67 đề án trị giá 569 triệu USD được cấp giấy phép, nhiều gấp hơn hai lần so với quý 1 năm 1992. Trong quý một 1993, Nam Triều tiên dẫn đầu với số vốn đầu tư 195,7 triệu USD trong 10 dự án.

(Indochina Digest 9.4.1993)

LIÊN HỢP QUỐC GIÚP XÍ NGHIỆP QUỐC DOANH VIỆT NAM

Chương trình phát triển Liên hợp quốc (UNDP) thông báo rằng UNDP sẽ chi 3 triệu USD cho đề án ngân hàng (UN-World Bank) để làm cho các xí nghiệp quốc doanh VN làm ăn có hiệu quả hơn. Mục tiêu của dự án là cải thiện quản lý và giám sát tài chính các xí nghiệp quốc doanh, tổ chức lại và thanh toán các món nợ chồng chéo, đóng cửa những hãng phá sản không còn hy vọng phục hồi. Liên hợp quốc cũng tập trung vào việc chuyển đổi những xí nghiệp không có tính chiến lược sang tư hữu. Người phát ngôn UNDP nói rằng một phần ba trong tổng số 12.000 xí nghiệp quốc doanh ở VN có lẽ không sống được dưới hình thức tình trạng tài chính hiện nay.

(Indochina Digest 23.4.1993)

VIỄN THÔNG VIỆT NAM

Các cơ quan Viễn thông Việt Nam, Thái Lan, Hong Kong và Úc đã ký một nghị định thư đặt hệ thống cáp sợi quang học ngầm dưới biển nối Thái Lan Việt nam và Hong Kong. Dây cáp này được dự định đưa vào hoạt động cuối năm 1995.

Đề án lắp đặt đường dây thông tin cáp quang học dọc quốc lộ 1 giữa Hà Nội - Thành Phố Hồ Chí Minh. sắp hoàn thành. Các đài mới và trạm khuếch đại đang được xây dựng. Tuyến thông tin dự định sẽ được đưa vào hoạt động mùa hè này.

Ngày 3.4.93, đường dây thông tin bằng sóng cực ngắn 140 megabit giữa Hà Nội và Đà Nẵng đã được đưa vào hoạt động. Hệ thống này nối liền 20 trạm dọc đường quốc lộ 1 và có khả năng truyền tải nhanh qua 1920 kênh. Đề án do hãng Siemens của Đức giúp đỡ và dùng để truyền các chương trình radio, truyền hình màu cũng như tín hiệu điện thoại.

Singapore và VN đã ký hiệp ước hợp tác trong Viễn thông, kể cả việc đào tạo người Việt ở Singapore.

(Indochina Digest 23.4.1993)

TƯỚNG SCHWARZKOPF TRỞ LẠI VIỆT NAM

Hà Nội (Reuter) - Ngày 4-4-1993 tướng Norman Schwarzkopf trở lại Việt Nam, nơi đời binh nghiệp của ông bắt đầu 26 năm trước khi ông nổi danh như vị tướng chỉ huy quân lực Hoa Kỳ trong cuộc chiến tranh vịnh Persia năm 1991.

Schwarzkopf đến VN lần đầu năm 1965, mới toanh từ Học viện Quân sự West Point. Lần này không phải nhiều người biết "Norman bão táp" là ai khi ông bay tới sân bay Tân Sơn Nhất để hãng CBS quay phim tài liệu về chiến tranh.

Các quan chức VN nói rằng tướng Schwarzkopf định quay phim ở cảng Đà Nẵng và đến thăm làng quê nơi ông bị thương trong chiến tranh. Ông cũng định đến Hà Nội gặp một bộ trưởng.

(Washington Times 05.4.93)

TIN CẨM PU CHIA

KHMER ĐỎ TẤN CÔNG LÍNH LHQ

Hơn 150 lính Khmer đỏ tấn công đơn vị LHQ ở phía tây CPC hôm thứ hai, giết chết lính người Bulgari. Đây là người thứ tám của LHQ bị giết trong ba tuần. Quân chính phủ giúp đơn vị LHQ đẩy lùi cuộc tấn công trong vài giờ. Khmer đỏ bác bỏ mọi trách nhiệm về các cuộc tấn công trên.

(International Herald Tribune, 20.4.1993)

VỀ VẤN ĐỀ BẦU CỬ Ở CPC

Mối đe dọa bầu cử hòa bình từ phía Khmer đỏ ngày càng nghiêm trọng. Ngày 13.4 họ đã đóng cửa cơ quan của họ ở Phnompenh và rút khỏi thành phố. Trước đó họ đã rút về căn cứ ở nông thôn. Thủ đô Phnompenh tràn ngập lính tình nguyện của LHQ và những người bỏ vị trí cán bộ bầu cử ở nông thôn vì lo cho số phận của mình. Hôm 8.4 một người lính Nhật 25 tuổi bị giết, những người khác bị đe dọa.

Khiêu Sam Phan thì khẳng định rằng họ rút khỏi Phnompenh vì họ ở trong vòng nguy hiểm, rằng họ vẫn thực hiện hiệp định Paris 1991. Tuy nhiên Sam Phan cũng dọa, rằng mặc cho LHQ tiếp tục chuẩn bị cuộc bầu cử "mù quáng" sẽ có nhiều cuộc tấn công hơn chứng tỏ người CPC căm thù các thế lực ngoại quốc". Khmer đỏ đã tấn công vào những chỗ yếu nhất của quân LHQ. 460 người tình nguyện từ hơn 30 nước đang chuẩn bị cho cuộc bầu cử, đã lên danh sách 4.7 triệu cử tri và huấn luyện những người kiểm phiếu. Họ không được trang bị vũ khí, làm việc trong những nhóm hai, ba người và thường ở những vùng xa xôi hẻo lánh. LHQ đã tập trung họ về Phnompenh hội ý. Đến nay đã có năm người xin rút lui về nước. Nếu thành phong trào rút lui, cuộc bầu cử sẽ thất bại. Cũng không có đủ người địa phương thay thế ngoài năm vạn người CPC được tập huấn để kiểm phiếu. Hàng rào ngôn ngữ cũng thành vấn đề. "Anh có thể gọi điện đài kêu cứu, song những người lính địa phương chẳng hiểu anh nói gì", một lính tình nguyện LHQ nói. Khác với Khmer đỏ, chính phủ Phnompenh hiện nay có vẻ đáng tin cậy hơn.

(The Economist, 17.4.1993)

KHMER ĐỎ — NỔI KINH HOÀNG

Khmer đỏ vẫn còn ảnh hưởng ở phần lớn các vùng nông thôn, kiểm soát hầu hết biên giới với Thái Lan, nơi họ đặt 75% trong số hai vạn quân. Họ đã thu hàng tỷ USD bằng cách cho phép buôn lậu qua biên giới này gỗ quý, ngọc, ...

Khmer đỏ cũng tiến hành đe dọa trước bầu cử với những mật vụ ở thành phố, nông thôn, dọa dân địa phương, rằng ai bỏ phiếu chống lại họ sẽ bị vào sổ đen.

Những người lính tình nguyện LHQ hạn chế ảnh hưởng của Khmer đỏ đặc biệt ở những thành phố nhỏ và làng mạc ven rừng, nơi họ chăm sóc người ốm, cung cấp nước sạch cho trẻ em, chiếm được cảm tình của người địa phương thông qua việc dạy tiếng Anh, dạy chơi đá bóng và đặc biệt là gỡ mìn.

375 nghìn người tỵ nạn CPC từ Thái Lan và các nơi khác trở về đã được cao ủy tỵ nạn giúp đỡ định cư. Họ may mắn hơn những người ẩn náu trong rừng hay ở nông thôn trong sự hỗn loạn 20 năm qua.

LHQ nay lại gặp phải vấn đề lớn là bảo vệ hàng nghìn gia đình Việt nam sau vụ thảm sát làng Việt nam đánh cá ở hồ Tonle Sap ngày 10.3.1993. Những làng Việt nam đang trôi nổi dọc sông Mê công về quê hương.

(International Herald Tribune, 17.4.1993)

CHỦ NGHĨA DÂN TỘC VÀ CUỘC HÀNH HƯƠNG CỦA NGƯỜI VIỆT

Người CPC gốc Việt có khoảng vài trăm nghìn, họ sinh sống trên mảnh đất đó từ nhiều đời nay hoặc mới đến tìm việc làm sau năm 1979.

Sau những vụ thảm sát, hàng nghìn "thuyền nhân", đa số từ hồ Tonle Sap, tập hợp ven thủ đô và bắt đầu cuộc hành trình sông nước, theo dòng Mê công trôi về quê hương. Họ mang theo chút hành lý nghèo nàn và cả bản thờ tổ tiên. Những "ngôi nhà" trôi nổi này là nơi ẩn náu cuối cùng của họ.

"Chúng tôi sinh ra ở CPC, chúng tôi muốn sống ở CPC. Sao họ lại săn lùng chúng tôi, giết con chúng tôi?", một thanh niên trẻ Việt nam nói... Vợ anh bị thương, được phủ dưới tấm chăn. Họ vừa mất đứa con mới sinh cách đây hai tuần vì bọn Khmer đỏ. Có những gia đình mất tới bảy, tám người. Đã có khoảng 10 nghìn người Việt nam lên đường rời CPC. Số còn lại ẩn náu trên sườn núi quanh hồ Tonle Sap: "Chúng tôi không muốn về Việt nam vì không còn họ hàng thân thích gì ở đó", họ nói.

Hàng trăm thuyền đánh cá chở những gia đình người Việt từ khắp đất nước CPC, tạo thành một hàng dài 6km hướng về đất Việt nam. Hàng ngàn người khác gói ghém đi theo đường bộ. Đây là cuộc hành hương lớn nhất ở Đông dương trong hơn một thập kỷ qua.

Các công chức LHQ nói, hiện nay chưa xác định được con số bao nhiêu, song dự đoán sẽ lên tới hàng trăm nghìn người.

Sau vụ bom nổ ở Phnompenh, ông Nguyễn Văn Nghiêm 53 tuổi, thợ sửa xe đạp, gói ghém đồ đạc cùng gia đình chuẩn bị về Việt nam, nói "ở Việt nam rất nhiều người thất nghiệp và khó cạnh tranh, song tất cả mọi người CPC đều ghét chúng tôi". Nhiều người sau các vụ tấn công của Khmer đỏ lại bị quân đội chính phủ cướp bóc hết những thứ có giá trị.

Cường độ của bạo lực và sự chấp nhận nó giữa những người CPC bình thường có thể cắt nghĩa điều trên, song đáng chú ý và lo lắng hơn là

□ TIN TỨC

quan điểm của sinh viên đại học CPC Thi Da, anh nói "tôi phấn khởi khi người Việt nam đến giải thoát chúng tôi khỏi Pol Pot, song chúng tôi mừng khi nhìn thấy họ rút khỏi đây, vì đây là đất nước của chúng tôi".

Ngoài Khmer đỏ, hai phái khác là phái của Sihanouk và phái dân tộc chủ nghĩa cũng đều chống lại Việt nam, đóng vai trò quan trọng trong phong trào chủ nghĩa dân tộc hẹp hòi, bài ngoại. Tất cả đều dùng con bài thù hằn dân tộc mà người CPC, những người kế thừa vương quốc Ăng-co, từ nhiều thế kỷ nay vẫn nuôi dưỡng, chống lại người Việt nam. Cho tới thế kỷ 13, vương quốc Ăng-co vẫn chiếm thế mạnh trong vùng. Sau đó người Việt bành trướng xuống phương Nam, chiếm vùng đồng bằng Mê công lúc đó của người Khmer-Kron (đã sinh sống ở đó ba thế kỷ), sau đó trở thành thuộc địa của Pháp và thành miền Nam Việt nam hiện nay. Trong tâm trí người Khmer vẫn còn rất rõ nét những cuộc đấu tranh chống lại người Việt. Đa số họ chẳng hề biết ơn Việt nam, dù rằng quân đội Việt nam giải thoát họ khỏi chế độ độc tài khát máu Pol Pot năm 1979. Việt nam luôn là đất nước "youn" (một từ dùng để chỉ những người "ngoại quốc man rợ"). "Những người CPC từ nhiều thế kỷ nay sống trong mối lo sợ nhìn thấy đất nước và văn hóa của họ biến dần, bị nuốt bởi một Việt nam năng động và làm ăn giỏi hơn", một người phương Tây sống lâu ở Đông dương giải thích. Sự thực là CPC chỉ có 9 triệu dân, trong đó nửa triệu đến 800 nghìn là người gốc Việt, trong khi dân số Việt nam là 70 triệu.

Cuộc tàn sát người Việt đầu tiên xảy ra dưới thời Lon Nol (1970-1975), một chính quyền thân Mỹ, sau đó dưới thời Pol Pot (1975-1979). "Trước đây chúng tôi có vũ khí, song từ khi LHQ vào, chính quyền CPC đã tước hết vũ khí của chúng tôi. Giờ đây chúng tôi không còn gì để tự vệ", một người đánh cá Việt nam nói. Tướng Sandeson người Úc, tư lệnh của ban Quân trị lâm thời LHQ, nói "chúng tôi đến đây để làm sứ mệnh giữ gìn hòa bình chứ không phải để giữ an ninh nội bộ".

(Review, 15.4.1993)

TIN TIẾP

HOA HẬU TIẾP KHÁC '93

Mặc dù Tiệp khác đã bị chia đôi, cuộc thi hoa hậu năm nay tổ chức tại Karlovy Vary vẫn diễn ra trong tình thân thiện bang với sự thắng lợi của sắc đẹp các cô gái Sloven. Hoa hậu S. Lakatosova và á hậu thứ hai K. Majtanova đều là người Bratislava, á hậu thứ ba S. Smejkalova là người Praha. Trong cuộc thi xảy ra một chuyện scandale: cô M. Babicka, một trong những người dự thi, đã phát biểu có tính chất miệt thị người Rom và do đó có thể bị truy tố ra tòa vì tội phân biệt chủng tộc.

(MFD 05.4.93)

NGƯỜI SLOVEN VẪN ĐƯỢC CẢM TÌNH Ở TIẾP

Theo thống kê về quan hệ với người nước ngoài đầu tháng ba vừa qua, 58% dân chúng Tiệp đánh giá có quan hệ tốt với người Sloven, 8% cho là xấu đi. Tỷ lệ về quan hệ tốt đối với các dân tộc khác có mặt trên lãnh thổ Tiệp như sau: Đức — 39%, Balan — 34%, Do thái — 29%, Việt nam — 14%, các dân tộc Balkan — 13%, Rom — 6%.

(MFD 06.4.93)

THỊ TRƯỜNG CHỨNG KHOÁN Ở PRAHA

Hoạt động buôn bán chứng khoán bắt đầu trở lại Praha từ ngày 7.4 sau 55 năm bằng sự khai trương của công ty cổ phần chứng khoán Praha, số 3 đường Na Mustku. Doanh thu ngày đầu đạt đến 4 triệu korun nhưng còn xa lắm mới có thể so sánh với các thị trường khác ở Tây Âu và Bắc Mỹ.

(MFD 07.4.93)

MÃU THUẬN GIỮA TỔNG THỐNG VÀ CHÍNH PHỦ TRONG NGOẠI GIAO

Theo đánh giá của thủ trưởng bộ ngoại giao CH Tiệp P.Bratinka, sự hợp tác về vấn đề ngoại giao giữa chính phủ Klaus và tổng thống Havel không phải là lý tưởng cho lắm. Ông nói: "Hoạt động của phủ tổng thống đôi lúc có tác dụng không thuận lợi cho thủ tướng Klaus đối với khối Visegrad và Cộng đồng Châu Âu." Tổng thống cũng tỏ ý phải có sự hợp tác chặt chẽ và đồng bộ hơn. Dù sao vừa rồi Thủ tướng Klaus đã công khai phát biểu thái độ không đồng tình với tổng thống Havel về phát biểu vấn đề can thiệp vào Nam Tư trong chuyến đi thăm vừa Hoa kỳ qua.

(MFD 07.4.93)

LÀN SÓNG TỶ NẠN BẤT HỢP PHÁP

Biên giới Tiệp — Đức đang sôi lên vì làn sóng tị nạn bất hợp pháp. Hằng ngày phía Đức trả lại phía Tiệp trung bình khoảng 150 người vượt biên trái phép bị bắt. Hiện tượng này trở nên sôi động do sự kiện Đức chuẩn bị thực hiện luật tị nạn mới kể từ 01.6 năm nay. Bộ Nội vụ Tiệp cho rằng, chuyện đưa người sang Đức quá cảnh qua Tiệp được tổ chức có hệ thống và mang tính cách quốc tế. CH Tiệp và CHLB Đức cho đến nay vẫn chưa thỏa thuận được vấn đề trao trả người tị nạn qua lại biên giới hai nước.

(MFD 08.4, 04.5.93)

TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHÔNG

CHẤP NHẬN VIỆN HÀN LÂM

Với sự giải tán Viện Hàn lâm khoa học, Bộ giáo dục Tiệp đề nghị các trường Đại học tiếp nhận các nhân viên nghiên cứu ở các cơ sở bị giải tán. Tuy nhiên thái độ của các trường nói chung là từ chối. Hiệu trưởng ĐH Bách khoa Praha S. Hanzl phát biểu, sự tiếp nhận đó là một điều vô lý vì chức năng chính của trường là dạy dỗ, các nhân viên Viện Hàn lâm không phải ai cũng có kinh nghiệm sư phạm; cho nên, họ phải thông qua concours như mọi người khác; mặt khác, trường do thiếu tài chính đang còn phải tính giảm biên chế của mình, nhận thêm người vào chỉ tạo thêm gánh nặng hiện nay.

(MFD 04.5.93)

NGHĨA VỤ QUÂN SỰ GIẢM XUỐNG MỘT NĂM

Vừa qua chính phủ Tiệp đề nghị quốc hội CH Tiệp thông qua sắc lệnh giảm nghĩa vụ quân sự của thanh niên Tiệp từ 18 tháng xuống còn 12 tháng. Nếu quốc hội thông qua, sắc lệnh sẽ bắt đầu có giá trị từ tháng 6 năm nay.

(MFD 08.4.93)

CẤM VẬN THỊT CỦA CỘNG ĐỒNG CHÂU ÂU

Chính phủ Tiệp vừa qua đã phản đối và đề nghị Hội đồng Châu Âu chấm dứt quyết định về việc cấm nhập khẩu thịt tươi và sữa từ các nước Đông Âu vì lý do có dịch bệnh gia súc xuất phát từ các nước này. Sự cấm khẩu này đã làm cho ngành xuất khẩu Tiệp thiệt hại nhiều triệu korun. Balan cũng với lý do trên đã không cho phép Tiệp xuất khẩu thịt sữa vào Balan hoặc chuyển chở thịt sữa ngang qua lãnh thổ Balan. Bộ trưởng công nghiệp và thương mại Diouhy đã phát biểu: "Nguyên nhân sâu xa là do chính sách bế quan kinh tế của một số nước trong Cộng đồng Châu Âu, không chỉ dừng lại ở chỗ thịt sữa mà còn một số lĩnh vực khác như thép trước đây chẳng hạn. Một bức màn sắt khác đang được dựng lên..."

(MFD 14.4, 15.4, 17.4, 20.4, 21.4.93)

TÀI TRỢ THÊM CHO TRƯỜNG HỌC

Chính phủ CH Tiệp vừa cung cấp thêm cho Bộ giáo dục 1 tỷ korun thay vì 2 tỷ như yêu cầu do Bộ giáo dục đề nghị. Theo bộ trưởng Pitha, số tiền đó chỉ đủ để trả lương và đảm bảo những hoạt động tối thiểu của lĩnh vực sư phạm, chứ không duy trì được các hoạt động đầu tư và nghiên cứu. Thủ tướng Klaus phát biểu, chính phủ không thể mãi đầu tư toàn phần vào ngành giáo dục mãi mà phải có sự góp phần của xã hội. Ông đã chỉ thị cho Bộ giáo dục phác thảo kế hoạch lấy tiền học phí kể từ đầu năm tới.

(MFD 15.4, 16.4.93)

